

Система органів примусового виконання рішень. Правовий статус працівників органів державної виконавчої служби.

У відповідності до статті 6 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» (надалі – Закон), систему органів примусового виконання рішень становлять:

Міністерство юстиції України;

органи державної виконавчої служби, утворені Міністерством юстиції України в установленому законодавством порядку.

Міністерство юстиції України – центральний орган виконавчої влади України, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Міністерство юстиції України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення реалізації державної правової політики.

Державний виконавець є представником влади і здійснює примусове виконання судових рішень, поставлених іменем України, та рішень інших органів (посадових осіб) виконання яких покладено на державну виконавчу службу, у порядку передбаченому законом. Умови і порядок виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), що відповідно до закону підлягають примусовому виконанню у разі не виконання їх у добровільному порядку визначає Закон України «Про виконавче провадження».

Державний виконавець зобов'язаний вживати заходів примусового виконання рішень встановлених вищевказаним законом, неупереджено, своєчасно, повно вчиняти виконавчі дії. Державний виконавець зобов'язаний використовувати надані йому права у точній відповідності із законом і не допускати у своїх діяльності порушення прав та законних інтересів громадян і юридичних осіб. Особам які беруть участь у виконавчому провадженні або залучаються до проведення виконавчих дій, повинні бути роз'яснені державним виконавцем їх права до вимог закону. Державні виконавці несуть дисциплінарну відповідальність, а у разі вчинення під час виконання службових обов'язків діяння, що має ознаки злочину чи адміністративного правопорушення, кримінальну чи адміністративну відповідальність в порядку встановленому законом.

Важливою ознакою у визначення ролі державного виконавця у виконавчому провадженні є наявність владних повноважень. Здійснюючи характеристику правового статусу державного виконавця, потрібно звернути увагу на організаційно – правовий аспект влади. У цьому розумінні її визначають як спосіб нав'язувати свою волю іншим суб'єктам і скеровувати її поведінку і дії у напрямі, який визначений відповідно до правових норм.

Основними обов'язками державних службовців, відповідно до Закону України «Про державну службу», є: додержання конституції України та інших актів законодавства України; забезпечення ефективної роботи та виконання завдань державних органів відповідно до їхньої компетенції, недопущення порушень прав і свобод людини та громадянина; безпосереднє виконання покладених на них службових обов'язків; своєчасне і точне виконання рішень

державних органів чи посадових осіб, розпоряджень і вказівок своїх керівників; збереження державної таємниці, інформація про громадян, що стала їм відомою під час виконання обов'язків державної служби, а також іншої інформації, яка згідно із законодавством не підлягає розголошенню; постійне вдосконалення організації своєї роботи і підвищення професійної кваліфікації; сумлінне виконання своїх службових обов'язків, ініціатива і творчість у роботі. Також державний службовець не має права виконувати іншої роботи, яка йому перешкоджає якісно здійснювати свої повноваження. При виконанні своїх посадових обов'язків він зобов'язаний дотримуватися принципу неупередженості і не має право виявляти прихильність до окремих громадян чи юридичних осіб.

Одночасно державний виконавець перебуває під захистом закону. Держава гарантує захист здоров'я, честі, гідності, житла, майна державних виконавців та членів їх сімей від злочинних посягань та інших протиправних дій. Образа державного виконавця, опір, погроза, насильство, інші дії, які перешкоджають виконанню покладених на нього обов'язків, тягнуть за собою як адміністративну, так і у випадках і порядку, передбачених законом, – кримінальну відповідальність. Державні виконавці, які потребують поліпшення житлових умов, забезпечуються житлом у першочерговому. Кабінет Міністрів України встановлює порядок та умови страхування державних виконавців. Фінансування і матеріальне забезпечення діяльності державних виконавців здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України.

Штатна чисельність, порядок та норми їх матеріального забезпечення і діяльності встановлюються Кабінетом Міністрів України за поданням Міністерства юстиції України.

Міністерства юстиції України затверджує зразок єдиного посвідчення, які видаються державним виконавцям.

Державний виконавець, приватний виконавець під час здійснення професійної діяльності є: незалежними, керуються принципом верховенства права та діють виключно відповідно до вимог чинного законодавства.

Законом забороняється втручання державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, політичних партій, громадських об'єднань, інших осіб у діяльність державного виконавця, приватного виконавця з примусового виконання рішень.

Опір державному виконавцю чи приватному виконавцю, заподіяння тілесних ушкоджень, насильство або погроза застосування насильства стосовно них, їхніх близьких родичів, а також умисне знищення чи пошкодження їхнього майна у зв'язку з примусовим виконанням рішень державним виконавцем чи приватним виконавцем тягнуть за собою відповідальність, установлену законом. Така сама відповідальність настає у разі вчинення цих правопорушень стосовно особи після її звільнення з посади державного виконавця чи припинення діяльності приватного виконавця та стосовно їхніх близьких родичів у зв'язку з примусовим виконанням нею рішень у минулому.

Забороняється проведення огляду, розголошення, витребування чи вилучення документів виконавчого провадження, крім випадків, передбачених законом. Зазначена заборона не поширюється на випадки проведення перевірок органів державної виконавчої служби та діяльності приватних виконавців, а також проведення перевірок законності виконавчого провадження в порядку, визначеному Міністерством юстиції України. Працівник органу державної виконавчої служби користується правами і виконує обов'язки, передбачені законом України «Про виконавче провадження».

Виконавець зобов'язаний вживати передбачених цим Законом заходів щодо примусового виконання рішень, неупереджено, ефективно, своєчасно і в повному обсязі вчиняти виконавчі дії для цього повинен: здійснювати заходи примусового виконання рішень у спосіб та в порядку, які встановлені виконавчим документом і цим Законом; надавати сторонам виконавчого провадження, їхнім представникам та прокурору як учаснику виконавчого провадження можливість ознайомитися з матеріалами виконавчого провадження; розглядати в установлені законом строки заяви сторін, інших учасників виконавчого провадження та їхні клопотання; заявляти в установленому порядку про самовідвід за наявності обставин, передбачених цим Законом; роз'яснювати сторонам та іншим учасникам виконавчого провадження їхні права та обов'язки.

Виконавець під час здійснення виконавчого провадження має право:

проводити перевірку виконання боржниками рішень, що підлягають виконанню відповідно до цього Закону;

проводити перевірку виконання юридичними особами незалежно від форми власності, фізичними особами, фізичними особами – підприємцями рішень стосовно працюючих у них боржників;

з метою захисту інтересів стягувача одержувати безоплатно від державних органів, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, посадових осіб, сторін та інших учасників виконавчого провадження необхідні для проведення виконавчих дій пояснення, довідки та іншу інформацію, в тому числі конфіденційну;

за наявності вмотивованого рішення суду про примусове проникнення до житла чи іншого володіння фізичної особи безперешкодно входити на земельні ділянки, до житлових та інших приміщень боржника – фізичної особи, особи, в якій перебуває майно боржника чи майно та кошти, належні боржникові від інших осіб, проводити в них огляд, у разі потреби примусово відкривати їх в установленому порядку із залученням працівників поліції, опечатувати такі приміщення, арештовувати, опечатувати та вилучати належне боржникові майно, яке там перебуває та на яке згідно із законом можливо звернути стягнення.

Примусове проникнення на земельні ділянки, до житлових та інших приміщень у зв'язку з примусовим виконанням рішення суду про виселення боржника та вселення стягувача і рішення про усунення перешкод у користуванні приміщенням (житлом) здійснюється виключно на підставі такого рішення суду; безперешкодно входити на земельні ділянки, до приміщень, сховищ, іншого володіння боржника – юридичної особи, проводити їх огляд,

примусово відкривати та опечатувати їх; накладати арешт на майно боржника, опечатувати, вилучати, передавати таке майно на зберігання та реалізовувати його в установленому законодавством порядку; накладати арешт на кошти та інші цінності боржника, зокрема на кошти, які перебувають у касах, на рахунках у банках, інших фінансових установах та органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів (крім коштів на рахунках платників у системі електронного адміністрування податку на додану вартість, коштів на рахунках із спеціальним режимом використання, спеціальних та інших рахунках, звернення стягнення на які заборонено законом), на рахунки в цінних паперах, а також опечатувати каси, приміщення і місця зберігання грошей; здійснювати реєстрацію обтяжень майна в процесі та у зв'язку з виконавчим провадженням; використовувати за згодою власника приміщення для тимчасового зберігання вилученого майна, а також транспортні засоби стягувача або боржника за їхньою згодою для перевезення майна; звертатися до суду або органу, який видав виконавчий документ, із заявою (поданням) про роз'яснення рішення, про видачу дубліката виконавчого документа у випадках, передбачених цим Законом, до суду, який видав виконавчий документ, – із заявою (поданням) про встановлення чи зміну порядку і способу виконання рішення, про відстрочку чи розстрочку виконання рішення; приймати рішення про відстрочку та розстрочку виконання рішення (крім судових рішень), за наявності письмової заяви стягувача;

звертатися до суду з поданням про розшук дитини, про постановлення вмотивованого рішення про примусове проникнення до житла чи іншого володіння боржника – фізичної або іншої особи, в якій перебуває дитина, стосовно якої складено виконавчий документ про її відібрання;

звертатися до суду з поданням про примусове проникнення до житла чи іншого володіння боржника – фізичної або іншої особи, в якій перебуває майно боржника чи майно та кошти, що належать боржникові від інших осіб;

викликати фізичних осіб, посадових осіб з приводу виконавчих документів, що перебувають у виконавчому провадженні. У разі якщо боржник без поважних причин не з'явився за викликом виконавця, виконавець має право звернутися до суду щодо застосування до нього приводу; залучати в установленому порядку понятих, працівників поліції, інших осіб, а також експертів, спеціалістів, а для проведення оцінки майна – суб'єктів оціночної діяльності – суб'єктів господарювання; накладати стягнення у вигляді штрафу на фізичних, юридичних та посадових осіб у випадках, передбачених законом; застосовувати під час примусового виконання рішень фото і кінозйомку, відеозапис; вимагати від матеріально відповідальних і посадових осіб боржників – юридичних осіб або боржників – фізичних осіб надання пояснень за фактами невиконання рішень або законних вимог виконавця чи іншого порушення вимог законодавства про виконавче провадження; у разі ухилення боржника від виконання зобов'язань, покладених на нього рішенням, звертатися до суду за встановленням тимчасового обмеження у праві виїзду боржника – фізичної особи чи керівника боржника – юридичної особи за межі України до виконання зобов'язань за рішенням або погашення заборгованості за рішеннями про стягнення періодичних платежів; залучати в разі потреби до проведення чи організації виконавчих дій суб'єктів господарювання, у тому

числі на платній основі, за рахунок авансового внеску стягувача; отримувати від банківських та інших фінансових установ інформацію про наявність рахунків та/або стан рахунків боржника, рух коштів та операції за рахунками боржника, а також інформацію про договори боржника про зберігання цінностей або надання боржнику в майновий найм (оренду) індивідуального банківського сейфа, що охороняється банком; здійснювати інші повноваження, передбачені цим Законом.

Під час виконання рішень виконавець має право на безпосередній доступ до інформації про боржників, їхнє майно, доходи та кошти, у тому числі конфіденційної, яка міститься в державних базах даних і реєстрах, у тому числі електронних. Порядок доступу до такої інформації з баз даних та реєстрів встановлюється Міністерством юстиції України разом із державними органами, які забезпечують їх ведення.

Отже, підсумовуючи викладене вище, слід зауважити, що державний виконавець є посадовою особою, яка наділена державно – владними повноваженнями і правомочна представляти інтереси держави у сфері виконавчого провадження.

Голосіївський РВДВС м. Київ

Головного територіального управління юстиції у місті Києві